

Pálnak először még csak sejtelve se volt arról, hogy Istennek milyen nagyszámú népe rejtőzött ismeretlenül Korintusban (ApCsel 18,10). Keleten biztos még nagyobb számú nép keresi az üdvösséget. S ez a nagyszámú nép is az Úr Jézusé. Ki tudja, nem közelebb vannak ezek a „keleti” misztikus keresők az Isten országához, mint ezt eddig gondolni és hinni mertük volna?

Buddháról jegyezték föl ezt a bájos legendát: Egyszer prédikációra gyűltek össze hívei a „Keselyű” hegyen. Ám, mekkora volt meglepetésük, mikor Buddha, ahelyett hogy szólásra nyitotta volna ajkát, szelíden rájuk mosolyogva néhány szál virágot kezdett el forgatni ujjai között. Egyik öreg tanítványa villámszerűen felfogta a Mester néma tanítását, és boldogan visszamosolygott.

Az Úr Jézus egész biztosan rögtön fölfogná ennek a virágos mosolynak a mélyebb értelmét, és ugyanolyan boldogan visszamosolyogna rájuk...

¹ D. Knowles: *The Nature of Mysticism*, N. Y., 1966. ² C. J. Chapman: *Spiritual Letters of J. Chapman*, Sheed & Ward, London, N. J., 1935. ³ A. de Mello S. J.: *Sadhana, a Way to God*, Guyarat Sahitja Prakash, Anand, India, 1978. ⁴ Mori, Maszahiro: *The Buddha in the Robot*, Kósei Publ., Tokyo, 1982. ⁵ A. de Mello S. J.: *The Song of the Bird*, Anand, India, 1982. ⁶ J. Schloegl: *The Wisdom of the Zen Masters*, Sheldon Press, London, 1975. ⁷ Fr. Copleston S. J.: *Religion and the One*, Philosophies East and West, Search Press, London, 1982. ⁸ H. Waldenfels S. J.: *Absolutes Nichts. Zur Grundlegung des Dialogs zum Buddhismus und Christentum*, Herder, 1978. ⁹ Suzuki, Teitaró Daisetsu: *Essays in Zen Buddhism*. I—II. Kyoto-Oxford, London (Tokyo), 1927/33. ¹⁰ Nyugati olvasók számára nagyon hasznos olvasmányok lehetnek J. Dumoulin, Enomiya-Lasalle, W. Johnston ezirányú könyvei, valamint Th. Merton néhány érdekes munkája (cf. *Mérleg* 1983/2, 188—195; 1984/3, 269—275). ¹¹ Aoyama Shundó (zen apáca, több könyve jelent meg): Okakura Tenshin, *The Book of Tee*; Igucsi Kaisen, *Famous sayings* (teeceremony).

Puskely Mária

SENTHÁROMSÁGRÓL NEVEZETT BOLDOG ERZSÉBET

Ő énbennem, én Óbenne. Nincs más dolgom, mint hogy Őt szeressem, hogy hagyjam magam szeretni mindig, minden körülmények között, éberem a szeretetben, a hit közegében élve, lelkem a lelkében, szívem a Szívében, szemem a szemében.

A riporter előszava

Igen, személyesen ismerjük egymást.

Többször megfordultam Dijonban; utoljára 1978 júniusában tíz napig vendégeskedtem a Boulevard Carnot 4. szám alatti kolostorban. A következő évben az egész épülettömböt, templomot lebontották, a közösség kiköltözött egy Dijon

közeliében fekvő csendesebb helyre. Engem azonban Erzsébet még abban a házbán fogadott, ahová elsődíjkorában látogatott el először, ahová 21 éves korában belépett és ahonnan 1906-ban kivitték a dijoni köztetetőbe.

Megmutogatott mindent, ami csak érdekelt: első betűit és fogalmazványait tartalmazó irkát, fiatalkori feljegyzéseit, verseit. Belelapozhattam Naplójába, fographattam leveleit és elolvashattam két utolsó lelkigyakorlata alkalmával írt feljegyzéseit. Végigvezetett a múlt század derekán épült neogótikus kolostorban. Az első dijoni kármel alapítása (1605) Avilai Szent Teréz kortársa, Jézusról nevezett Anna nevéhez fűződik. A francia forradalom felszámolta a közösséget. 1854-ben épült meg az új kármel. Erzsébet bevezetett egyszerű cellájába, megmutatta az ablakból látható kis kert- és égdarabot. Végigjártuk a vörös kockakővel kirakott folyosókat, a recsegő falépcsőket, megnéztük azt a betegszobát, ahol utolsó heteit élte. Innen átmentünk arra a parányi imakórusra, – ketten éppen csak elértünk benne – ahonnan betegsége idején követte a közös szolozsmát, és ahol súlyos rohamaiban hétrét görnyedve erőért könyörgött. A betegszoba mellett erkély húzódik; amíg járt tudott, itt imádkozott, varrogott. Fájdalmakkal telt éjszakáin innen szemlélte a csillagos eget, várakozva a hazatérésre. Megmutatta természetesen a templom bal oldalán nyúló imakórust. A rácson át a Mária oltárra lehetett látni. Kezembe adta latin szolozsmáskönyvét, végigpergette előttem rózsafüzére szemeit, kezembe adta fogadalmi keresztyét. Tudta, hogy élettörténetét szeretném tőle hallani. Nem a róla szóló könyvek alapján, hanem egyenesen tőle. Mivel már évtizedek óta ismertük egymást, könnyű volt őt rávennem, hogy „nyilatkozzék“. Bementünk hát abba a nagy szobába, ahol írásai sorakoztak szép rendben. Testvéri kezek az elmúlt évtizedben leltározták írásait, időrendi sorrendbe rakták, kommentálták, mi több – tette hozzá mosolygva – még a helyesírási hibákat is eltüntették!

Hellyel kínált. Szemben ültem vele, hogy megfigyelhessem minden mozdulatát, nagy fekete szeme játékát. Ő pedig dallamos szép hangján felidézte – testvér a testvérnek – rövid élete történetét.

* * *

„... trombitász volt az első hang, ami néhány perces koromban megütötte fületem. Édesanyám elbeszélése szerint hangos sírással válaszoltam. Állítólag ez volt zenei talentumom első megnyilvánulása. 1880. július 18-án, vasárnap láttam meg a napvilágot a Bourges melletti Avor katonai táborban. Édesapám, François Joseph Catez itt teljesített éppen szolgálatot. Édesanyám, Marie Roland 34 éves korában adott nekem életet; édesapám akkor már 48. évében járt. Mindketten katonacsáládból származtak. Egy évvel korábban, 1879-ben házastak össze Saint Hilaire-ben. Mária Magdolna ünnepén, július 22-én kereszteltek meg. A Marie Elisabeth nevet kaptam, Magyarországi Szent Erzsébet lett védőszentem. Később sok történetet hallottam róla, olvastam Montalembert híres *Elisabeth de Hongrie* c. könyvét is. 14 éves lehettem, amikor ezt az imát fogalmaztam védőszentemhez:

Emlékezzél meg, ó Szent Erzsébet, védőszentem és isteni oltalmazóm, hogy a te kis védenced vagyok. Jöjj segítségemre ezen a pusztai földön, támogass engem gyöngeségeimben. Add meg nekem szép erőnyeidet, szelíd alázatodat, nagy szeretetedet. Eszközöld ki Istentől, hogy hibáimat erénnyé változtassa, amint azokat a kenyereket, amelyeket vittél, rózsává változtatta. Add meg, hogy a remény szárnyán repüljek az ég felé, és amikor majd Isten magához hív, jöjj és Te fogadj majd az Ég kapujában. Így legyen. — Elisabeth Catez.

Itt Avorban készült rólam az első fénykép, kb. 9 hónapos koromban. Elég rémülten tekintettem a fekete lepelbe burkolt gép felé. Ellenszenvemet már nyiltabban kimutattam másféléves koromban: a tőlem telhető legharagosabb képpel pózoltam a fényképésznek. Abban a pillanatban egyetlen vigaszom Jeanette, kedvenc babám volt. Őt akartam elringatni. Ekkor már tudtam beszélni, énekelgetni.

Avor után másfél évig Auxonne táborában éltünk, aztán Dijonba költöztünk Rolland nagypapa szép házába. Négy éves korom körül, amint ezt a mellékelt fénykép is tanúsítja, már megmutattam alaptermészetem minden előnyös és hátrányos vonását. A világból érkező benyomásokra általában haragkitöréssel válaszoltam, indulatos, sírásba fulladó kiabálásom felverte az egész lakást. Édesanyám tudott velem bánni, a szeretetére való hivatkozás volt egyetlen eszköz arra, hogy alábbhagyjak a dühhel és kiabálással. — Szenvedélyes, tüzes természet, igazi katonagyerek! — állapították meg rólam akkoriban nagy jóakarattal. 1883. február 20-án kishúgom született, Marguerite, a drága kis Guite. Csöndes, szelíd természete soha nem okozott gondot szüleimnek, persze nekem sem, mert mindig azt csinálta, amit én akartam.

Nagyapával vagy édesapával mindennap kísértálunk a városba. Utunk célja a Saint-Michel plébániatemplom volt, de lassanként megismerkedtem szép városunk többi nevezetességével is. A város szívében laktunk, közel volt hozzánk a Sainte Benigne székesegyház, mellette a püspöki palota meg a városháza. Egy kis tér közepén a városi színház, a Boulevard Carnot elején egymással szemben a kármelita kolostor és a zsinagóga. Innen nem messze pedig a Saint Pierre és a Jó Pásztor templom. Két utcával arrébb emelkedett a domkosok kolostora.

Első tanítónk édesanyánk lett. Ő ültetett először a zongorához is, szép hangú pianínók volt. A zenével soha nem tudtam betelni, naphosszat elültem volna a fehér-fekete billentyűk mellett.

Az 1887-es esztendő a gyászt jelentette kis családjunk számára. Februárban meghalt Rolland nagypapa, nyolc hónappal később pedig, október 2-án édesapám hunyt el szívroham következtében. El kellett hagynunk a Rue Lamartine kényelmes házáat. A Rue Prieur-de-la-Côte-d'Or sarkán béreltünk szerényebb lakást. A kapitányi nyugdíjból kellett megélnünk. Nem nélkülöztünk, de sokkal nagyobb beosztással éltünk, mint azelőtt. Talpig feketébe öltöztünk mind a hárman, amint ez a fénykép is mutatja. Lakásunk egy része látható rajta; édesanyám az ablakban könyököl, mi ketten kint állunk mellette az udvaron. Húgom szelíden nézett a világba, az én arcomon inkább keménység látszik. Guite ké-

sőbb így jellemzett: „Igen élénk volt, gyakran elragadta a harag, olyan igazi harag, néha valóságos kis ördöggént viselkedett.” A kitöréseket bocsánatkérés és fogadkozás követte, hiszen senkinek sem akartam fájdalmat okozni, legkevésbé édesanyámnak és Guite-nek. Nyolc éves koromban végeztem el első szentgyónásomat. Ettől a pillanattól kezdve állandó harcban voltam önmagammal, küzdöttem szenvedélyes, kitörésekre hajlamos természetemmel. Hányszor szorult ökölbe a kezem, hányszor haraptam ajkamba, hogy ne vágjak vissza, hallgassak, ne „robbanjak”, amikor forrt bennem a vér! 1888-ban íratott be édesanyám a konzervatóriumba. Tanáraim szerint rendkívüli tehetséggel rendelkeztem. Én csak annyit tudok, hogy a zongora mellett mindig egészen elememben éreztem magam. A gyermekhangversenyeken sem izgultam, illetve csak egyetlen elismerésre vágytam, édesanyáméra. Ő pedig elég szűkmarkúan mérte a dicséretet, nem akarta, hogy elkapjon az önelégültség. Tudtam, hogy a hiúság is hibáim közé tartozik, s igen tudatosan küzdöttem ellene. Egy gyermekhangverseny előtt arra kértem a Szent Szület, ha ott hiúságommal megsérteném a jó Istent, ne engedje, hogy részt vegyek rajta. Féltem ugyanis, hogy megint nagyon megtapsolnak. Este aztán olyan fülfájás fogott el, hogy egész éjjel le se hunytam a szemem, s persze a hangversenyre sem mehettem.

Karácsonykor, újévkor levéllel szereztem meglepetést édesanyámnak. Hozzá virágokat rajzoltam, s biztos voltam abban, hogy ennél nagyobb örömet nem szerezhettem volna neki. 1889. január 1-én pl. ezt a levélkét kézbesítettem a szomszéd szobába:

Drága Anyukám, boldog új évet kívánok neked és egyben megígérem, hogy jólnevelt leszek, engedelmes, többé nem haragítalak meg, nem is sírok, példakép leszek, hogy neked örömet szerezzek. Mindent elkövetek azért, hogy ígéreteimet megtartsam, nehogy ígéretem hazugsággá váljon, amint ez már megtörtént. Hosszú-hosszú levelet akartam neked írni, de nem tudok többet írni. Meglátod azért, hogy nagyon jó leszek. Őllek, anyukám, drága kislányod, Elisabeth Catez.

Az év végén, amikor ismét jókívánságaimat akartam kifejezni, levelem újabb fogadkozásokat tartalmazott:

Drága anyukám, most hogy már nagyobb vagyok, szelíd, türelmes, engedelmes, alkalmazkodó kislányod leszek, soha nem fogok haragudni. És mivel én vagyok az idősebb, példát kell adnom kis húgomnak. Többet nem ellenkezem vele, hogy elmondhasd, te vagy a legboldogabb édesanya. Remélem, hamarosan első szentáldozáshoz járulhatok, és akkor még jobb leszek, mert imádkozom a jó Istenhez, hogy tegyen jobbat. — Őllek egész szívéből, Elisabeth Catez.

Az első szentáldozásomat megelőző plébániai oktatásokra édesanyám kísért el. 11 éves koromban, 1891. április 19-én fogadhattam először szívembe a szentségi Jézust. Azon a napon minden olyan ragyogó fehér és tiszta volt, mint hosszú ünnepi ruhám és fátyolom. Szívemet béke és kimondhatatlan öröm töltötte el. „Ezen a napon egészen egymásnak adtuk magunkat.” Emlékszem, amikor kiléptünk a plébániatemplomból, egyik kis barátóm kérdésére ezt mondtam: „Nem vagyok éhes; Jézus egészen eltöltött magával.” Első bensőséges találkozásunkkor megértettem, hogy Jézus szeretet, és ha Őrá tekintek,

mindent szépnek, boldogítóknak találok. Megtapasztaltam, mennyire átalakít ez a Szeretet. Könnyebbé, „sikeresebbé“ vált a küzdelem indulatos természetemmel.

Még azon az áldott napon, délután, meglátogattuk a kármelt. Jézusról nevezett Mária anya nevemet magyarázva ezt írta egy kis kép hátára: „Neved misztériumot rejt. Gyermekem, szíved ezen a földön Isten, a szeretet Istenének háza.“ Nos, ez a gondolat, hogy szívem a Szentháromság „házikója“, állandó lakóhelye, egyre mélyebb gyökeret vert bennem, mígnem majd egész életem misztériumát összefoglalta. Ebben az időben már hallottam valamit Sziennai Szent Katalinról, tudtam, hogy szívesen vonult vissza szíve kis kamrájába, hogy ott Mesterével időzzék és örömére legyen. Ezt próbálgattam én is.

Két házitanító járt hozzánk. Szívesen tanultam, de legboldogabb akkor voltam, amikor ismét leülhettem a zongorához. Naponta hosszú órákat töltöttem a hangszer mellett, közben kijártam zeneórákra. Mindig nehezen fogtam neki az otthoni házi feladatoknak, de – hogy Guite-nek jó példát adjak –, igyekeztem azokat is jól megcsinálni. A helyesírás soha nem volt erős oldalam, a pontozás meg örök életemre „pontatlan“ maradt. Ha jól emlékszem, 14 éves lehettem, amikor egyszer házi dolgozatként önmagamot kellett jellemeznem. Íme a portré:

Kicsit kényes téma, hogy az ember megrajzolja lelki és erkölcsi arcképét, de összeszedem bátorságomat és munkához látok . . . Büszkeség nélkül megállapíthatom, hogy személyiségem mindent összevetve nem ellenszenves. Barna vagyok, koromhoz képest elég magas, azt mondják. Csillogó fekete szemem van, sűrű szemöldököm komoly külsőt kölcsönöz. Egyébként személyem jelentéktelen. Elbűvölő lábaim miatt, mint Bertha királynét, engem is hosszúlábú Erzsébetnek nevezhetnének. Íme ez külső portré! Ami az erkölcsi oldalt illeti: meg kell jegyezmem, hogy meglehetősen jó karakterem van. Vidám vagyok, és — be kell vallanom — egy kicsit szeles. Jó szívem van. Természetem szerint hiú vagyok. Anélkül, hogy a türelem példaképe lennék, általában tudok magamon uralkodni. Nem szoktam neheztelni. Ez az én erkölcsi képem. Megvannak a hibáim, és sajnos kevés a jótulajdonságom. Remélem, azért néhányat el fogok sajátítani! — Végre megcsináltam ezt az unalmas házi feladatot, nagyon elégedett vagyok.

Édesanyám fiatalon bevezetett a dijoni társadalmi életbe. Először az unokatestvérek körét bővítette, aztán bejutottam a szalonok világába is. Ha felkértek, szívesen zongoráztam, és olyankor elveszett körülöttem a világ. Valójában Jézusnak játszottam, akinek 14 éves koromban örök tisztaságot fogadtam.

Egy napon a szentáldozás után ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy Őt válaszszam jegyesemnek. Azonnal örök szüzességet fogadtam neki. — Egy másik alkalommal a Kármel szó hangzott fel lelkemben; nem volt már más vágyam, mint hogy elrejtőzzem rácsa mögött.

Jézus jelenléte tartott fogva akkor is, amikor táncoltunk, találós kérdésekkel szórakoztunk, élőképet alakítottunk. Nagy örömet jelentettek a nyári vakációk, sokat utaztunk. Élveztem a falu csendjét, termékeny pompáját, a szabadságot. Sokat zongoráztam, tanultam is még valamit, segítettem a ház körül meg a plébánián. Tagja voltam a templomi énekkarnak, társaimnal együtt én is jár-

tam betegekhez, katekizmust tanítottam a dohánygyári munkások gyerekeinek. Hosszú barna hajamból 16 éves koromban építettem először kontyot, és kezdtem magam komoly felnőttnek érezni. 17 éves koromban beszéltem először édesanyámnak a kármelről. Persze hallani sem akart az ügyről, sőt a legszigorúbban megtiltotta, hogy a kolostorba betegyem a lábam. Eladósorba kerültem, egy jó házasság volt édesanyám minden kívánsága. Becsülte ugyan a szerzeteseket, na de miért éppen az ő lánya...! Azt gondolta, az utazás majd jobb belátásra késztet. Bejártuk Franciaország nagy részét, megtekintettük a párizsi világkiállítást, eljutottunk a Pirreusokba, hosszabb körutat tettünk Svájcban. Kimondhatatlanul szerettem a természetet. Leginkább a tenger büvölt el.

Hogy mily gyönyörű, mérhetetlen, nem tudom kifejezni! Szeretem ezt a határok és korlátok nélküli horizontot! Mama és Guite alig tudtak kiragadni a szemlélődésből, azt hiszem, kicsit unalmas társnak tartottak.

Marseille-ben meglátogattunk egy óceánjáró hajót, engem borzasztóan érdekelt. Mama viszont iszonyúan félt, mert a kis bárka, amelyen odahajóztunk, nem volt valami biztonságos. Boldog volt, amikor ismét földet érzett a lába alatt, s egyáltalán nem osztotta a tenger iránti lelkesedésemet.

Legjobban a Grande Chartreuse-t csodáltam meg. Ha tudná, milyen szép a pusztaságnak ez az útja, milyen zöldek, dúsak az erdők... Ez a legmélyebb magány, amelyről egyáltalán álmodni lehet. Az ember azt hinné, hogy száz mérföldre van a világtól, annyira el van veszve a vad kinézetű hegyek között. Nővérek egy kis zárdájában aludtunk, szemben a Chartreuse-zel, egy kis cellában, irtalmatlanul kemény ágyon, mivel a Grande Chartreuse-ben a vezeklés szel-leme uralkodik.

Édesanyám azt remélte, hogy a társas összejövetelek, teníszpartik, utazások során majd olyan ismeretségre teszek szert, amely egy biztos, jól megalapozott házassághoz vezet. Én meg bölcsen hallgattam.

Kb. 19 éves voltam, amikor kezembe került Szent Teréz anyánk *A tökéleteség útja* c. műve. Nem tudtam betelni vele. Egyrészt arra tanított, hogyan maradjak meg még hűségesebben szívem kis kamrájában, másrészt felismertem benne bizonyos élményeket, amelyekkel az imában Jézus már megajándékozott. Ugyanakkor erőt is merítettem a könyvből, hogy hűséges bizalommal várjak a kármelre. Ugyancsak ebben az időben olvastam az alig néhány éve meghalt Lisieux-i Teréz nővér önéletrajzát. Ha a „nagy” Szent Teréz lelki anyám lett, a „kicsi” Teréz lelkijestvéremnek tekintettem. Szórazások, utazások, összejövetelek sokaságában éltem, de valójában már kármelita voltam. Jézus, a lelkemben lakó Szentháromság kötötte le figyelmemet. Soha nem voltam egyedül. Kötelezettségeimet természetesen nem hanyagolhattam el, ezért igen korán keltem. Hány gyufát kellett reggel eltüntetnem, mert éjszaka többször fölébredtem és megnéztem az órát! Nem akartam elkélni a Jézussal megbeszélte kora reggeli találkozási. Mire reggel 7-re szentmisére mentem, a nap egy jó része már mögöttem volt.

1899. március 4-től április 2-ig a redemptoristák tartottak nagy lelkigyakorlatot Dijonban. Előkészületül – mivel külső vezeklésre nem kaptam engedélyt,

ui. egyszer megpróbáltam és belebetegedtem – a belső önmegtadadás korlátlan területét választottam.

Jézusom, Mesterem, nagy Szerelmem, felajánlom Neked akaratomat, hogy egyesítsd a te akarotoddal. Minden erőmmel hűséges akarok lenni jófeltételemhez, hogy mindig megtagadom magam. Ez nem mindig könnyű, de Veled, én Erőm és Életem, vajon nem biztos-e a győzelem?!

Eljártam az elmélkedésekre, szorgalmasan jegyeztem, aztán ami időm csak maradt, Jézussal töltöttem, lehetőleg Mária közelében. Szerettem volna egy ismerősöm megtérését kieszközölni; az Atyától ajándékba kértem Monsieur X. lelkét, hogy Jézusnak adhassam. Felajánlottam érte életemet, vállaltam érte minden elképzelhető áldozatot.

Az egy hónapos lelkigyakorlat nagy kegyelmekkel gazdagított. Megajándékozott többek között a szenvedés vágyával. Szomjaztam arra, hogy lelkeket adjak Jézusnak. Általános gyónást végeztem, és mérhetetlen hálával fogadtam a hivatásomat megerősítő szavakat. Komoly elhatározást tettem, hogy testvéreimet mindig mentegezni fogom, nem fogok ítélkezni. Egy napon kimondtam, hogy „eleve elfogadok mindent!” azért a bűnösért, akiért annyit könyörögtem. Bármilyen árat hajlandó vagyok fizetni, csak Jézusnak örömet szereshessek! Szívem égett a szeretet tüzében. Jézus áldozatáért áldozattal, szeretetéért szeretettel akartam válaszolni. Március 30-án felajánlottam magam a világ bűneiről. Átéltam, hogy szívem, életem többé már nem az enyém . . .

Ez a nap még egy meglepetést tartogatott. Édesanyám felindultan közölte, hogy valaki megkérte a kezem, fényes házasság van kilátásban. Nyugodtan mondtam nemet, mire ő izgatottan arra kért, gondoljam meg, várjunk még nyolc napot. Mondtam neki, hogy döntésem ugyanaz lesz nyolc nap múlva is, de ha ez neki megnyugtató, hát várjon még a végleges válaszadással. Húsvét vasárnap ért véget az egy hónapos lelkigyakorlat, és Monsieur X. nem jelent meg, sőt az őt felkereső szerzetest is a legmerekvebben elutasította! Szívem majd megszakadt a fájdalomtól, együtt szenvedtem az elutasított Jézussal! Aztán ismét Máriának ajánlottam őt. – Nyolc nap múlva már nem kellett részleteznem, miért nem akarok férjhez menni. Nem az volt a hivatásom. Édesanyám megértette és engedélyt adott, hogy ismét meglátogassam a kármelt; onnan mindig megerősödött szeretettel tértem haza.

Megígérem Jézusnak, hogy valahányszor alkalom nyílik rá, megalázom, megtagadom magam Iránta való szeretetből, és arra kérem szeretett Jegyesemet, segítsen, hogy életem az állandó ima élete legyen, a szeretet aktusa. Semmi se távolítson el tőle. Úgy éljek a világban, mintha nem lennék a világban, hogy szívemben kármelita legyek, és mindig ott tartózkodjam.

Szívemet az áldozatok apró virágaival díszítettem, benne a szeretet lámpáját égettem. Közben újabb csoda történt: édesanyám könnyek között kijelentette, hogy mihelyt nagykorú leszek, tehát 21 éves koromban, beléphetek a kármelbe, többé nem támaszt akadályt. Sokat szenvedett ebben az évben a közeli elválás miatt.

Én magam teljesen isteni Szerelmememre hagyatkoztam, nyugodt voltam, tudtam, kinek hiszek. Csak egyet kértem Tőle: hogy egész lelkemből szerethes-

sem, igazi, erős, nagylelkű szeretettel! Újból kezdődtek az összejövetelek, de már semmi sem tudott elszakítani Tőle, hiszen az ember Érte tesz mindent, a lélek legmélyéig hatoló isteni tekintete alatt. A világ kellős közepén is rá tud figyelni az ember a szív csendjében, amely szív csak az övé akar lenni!

Gyakran bejártam „kármelembé”, segítettem a külső nővéreknek a templom díszítésében, barátnőimmel énekeltünk, ha kellett, muzsikáltunk is. 1900 februárjának egy reggelén a kármel társalgójában találkoztam a domonkos P. Valleeval. „Ó, ez a páter a kezében tartja a Szentháromságot!” – mondta a híres szónokról tréfásan az egyik nővér. Nos, ő magyarázta meg nekem, mi is történik voltaképp a lelkemben. Hogy lelkemben él az Atya, a szeretett Fiú és a Szentlélek . . . Alig vártam, hogy elhallgasson, annyira elragadott ez a valóság. Rendkívül nagy hatást gyakorolt rám, szavai nyomán szinte összeroskadtam az isteni szeretet alatt. Soha nem felejtettem el, amit a végtelen szeretetről mondot, „Aki keresi, szinte üldözi lelkünket.”

Első szentáldozásom 10. évfordulóját a „puszta hitben” ünnepeltem. Soha nem éreztem még magam annyira gyöngének, nyomorultnak, mint abban az időben. De nem a vigasztalást, édességet kerestem, hanem Jézust, és azzal bátorítottam magam, hogy azért szeret, mert ilyen gyöngé vagyok.

Kötetre való levelet írtam ebben az utolsó időszakban. Örömmel, szorongással, fájdalommal vettem búcsút mindenkitől. 21. születésnapomra ismerőseim fényes estélyt rendeztek. Köztük voltam, egész szeretetemmel, szívem ugyanakkor békés csöndben Jézusnál időzött. Csodálatos, hogy a szeretet milyen akrobatamutatványokra készíti a véges kis emberi szívet! Szívembe akartam rejteni mindenkit, akit szeretek, hogy a kármelen imádkozzam értük. És oly sokan voltak . . . Csak Jézussal tudtam őket számontartani.

Júniusban a lábam fölmondta a szolgálatot, majd két hetet ágyban töltöttem. „Meg voltam fosztva a szentáldozástól, de a jó Istennek szüksége van-e erre, hogy hozzám jöjjön? Ó, ki tudna minket elszakítani Attól, akit szeretünk, Aki megragadott minket, hogy egészen magáévá tegyen?”

Látnom kellett édesanyám és Guite szenvedését. Velük gyötrődtem: a kereszt lábánál adtam nekik randevút, ott mindig megtalálnak majd . . .

1901. augusztus 2-án reggel közösen részt vettünk a szentmisén, majd édesanyám a klauzúra ajtajához kísért. Jobban szerettem őt, mint valaha, és tudtam, hogy Jézus kárpótolja majd élete legnagyobb áldozatáért. Megöleltük egymást és én már bent is találtam magam a szent kármelben. Jézusról nevezett Germaine anya és a közösség fogadott.

Elsőpéntek volt, szentségimádás az imakóruson. Germaine anya itt ajánlott fel először az Úrnak. Aztán elfoglaltam a cellámat, amelynek legfőbb és egyetlen ékessége egy korpusz nélküli nagy fakereszt.

A dijoni kolostor új kármel alapítására készült, munka tehát akadt bőven.

A Kármelen mennyországomat találtam meg a földön, drága magányomban, ahol egyedül lehetek Istennel. Mindent Vele teszek, isteni örömmel megyek mindenhová. Söprök vagy mást dolgozom, vagy imádkozom, mindent jónak, elragadónak tartok, hiszen mindenütt Mesteremet látom!

Az első napokban megkérdezték többek között, milyen vértanúsággal szeretnék meghalni. „Mindegyik tetszik, de legjobban a szeretet vértanúsága.” Meg hogy melyik szentet szeretem a legjobban. „Szent Teréz Anyánkat, mert ő a szeretetbe halt bele.” Germaine anya, aki mindössze tíz évvel volt idősebb nálam, igen nagy belső szabadságra nevelt. Kövessem a Szentlélek ihletését, gyakran csak ezzel bocsátott utamra. Repültek a hónapok, boldogságom nem ismert határt. December 8-án kaptam meg a Kármelhegyi Boldogsasszony sarutlan nővérei egyszerű ruháját. A mennyországban éreztem magam. Megvallottam perjelnőmnek, alig tudom a rám zúduló kegyelmeket elviselni. Alig telt el azonban néhány nap, ismeretlen szorongás, aggályok, sötétség vett birtokába. Alig tudtam megküzdeni érzékenységgemmel, pedig azt hittem, már régen legyőztem ezt az alaphibámat, az imában pedig, amely eddig mindig az öröm és erő forrását jelentette, csak unalmat és keserűséget találtam. „A kármelita olyan lélek – mondogattam magamnak a legsötétebb órákban –, aki a Megfeszítettre tekint szüntelen.” Hányszor egyesültem Urunk getszemáni kínjaival! Lassan, haladtam, amikor repülni szerettem volna! Át kellett élnem a jóra való teljes tehetlenségemet, meg kellett tanulnom, hogy a sivatagban járjak és feltétel nélkül bízzak Jézus vezetésében. Aggodalmaim a fogadalom előtti lelki gyakorlatban a tetőpontra hágtak. Kétkelkedtem hivatásomban. Előljáróim megnyugtattak, én pedig

a nagy napot megelőző éjszakán, miközben a kóruson várakoztam a Jegyes érkezésére, megértettem, hogy a földön megkezdődött mennyországom, mennyország a hitben, szenvedéssel és feláldozottsággal Azért, akit szeretek.

1903. január 11-én, Urunk megkeresztelése ünnepén tettem le örökfogadalmamat.

Minden beteljesedett, helyesebben megkezdődött, mivel a fogadalom csak hajnal; jegyesi életem mindennap szebbnek tűnt, ragyogóbbnak, mindennap jobban elborított a béke és a szeretet.

A következő két év észrevétlen csendben telt el. Részt vettem a közösség minden munkájában, szolgálataiban, kezdve a nagymosástól a takarításon keresztül a főzésig. Állandó munkaköröm is volt: a portán segítettem – ez főképp ezer apró ügy elintézését, türelmes kibogozását jelenti –, továbbá a varrodában dolgoztam, a nővérek habitusait varrtam, foltoztam. Az ősi Regula szellemében azon voltam, hogy szívem állandóan az Úrnál maradjon. „Édes kettes” volt az egész nap, hajnaltól lefekvésig. Meg kellett tanulnom, hogy kiegyensúlyozottan dolgozzam, soha ne vesszek el a teendőknél. A lábasok, fazekak között soha nem volt elragadtatásom, mint Szent Teréz anyánknak, de én is imádtam Őt, a köztünk Jelenlevőt. Kimondhatatlanul szomjaztam a csöndet, hogy Őrá figyelhessek, Istenem örök Igéjére. A nővérek olykor húztak is, amikor különféle erénygyakorlatokról esett szó: „Csönd, hallgatás, ugye Erzsébet nővérünk?!“

Egy napon a pihenéskor valaki felhívta figyelmemet Szent Pál mondatára: „Isten dicsősége dicséretére teremtett minket.” Megtaláltam az idézetet az Efezusi levél elején, és a gondolat egészen elragadott. Lelkem mélyén úgy

éreztem, a „dicsőség dicsérete“ az az „új név“, amelyen Isten engem nevez. E névben, „laus gloriae“ megtaláltam sajátos hivatásomat, kármelita hivatáson belül. Ettől kezdve ezért éltem a szeretetben, hogy a Szentháromság „dicsőségének dicsérete“ legyenek.

Szent Teréz anyánk és Keresztes Szent János műveit ezután is állandóan forgattam, de most elsősorban Szent Pál lett tanítómesterem. „Az örök életet közölte velem.“ Levelei Krisztus lelkét fedték fel előttem, s nekem nem volt más dolgom, mint elmerülni benne.

Öt kell nézmem mindig és csöndben maradni... Mindez oly egyszerű... Kihagyhatatlan, amit lelkem mélyén tanít. Mindent megvilágosít, kielégíti minden igényemet.

Hallgatom, hogy Ő teljes könnyedséggel áradhasson szét bennem... Bennem lakik a szeretet: egyetlen gyakorlatom, hogy önmagamba térjek, és elveszítsem magam abban, aki jelen van.

A lelkekért akartam megszentelődni, hogy épüljön és tökéletesedjék az Egyház teste. Mélyen átéltem, hogy egyetlen testnek vagyunk tagjai, és a legtöbb, amit testvéreimnek adhatok, a bennem növekvő isteni élet. Ez volt az én kármelita apostoli tevékenységem; feltétlen bizalommal hittem, hogy akkor szeretem legjobban, a „leghasznosabban“ testvéreimet, ha a bennem élő isteni szeretettel veszem körül őket. Ha hűtlenségen, hibán kaptam magam, azonnal a Szeretetnek adtam. Ebben a szeretetben éltem meg a földön a tisztítótűzet.

A vasárnapokat, ha nem volt más elfoglaltságom, imádásban töltöttem. Mi más ez az adoráció, mint a szerető szív eksztázisa, a Szentháromság dicsőségének ujjongó dicsérete! Az Eucharisztia előtt töltött órákban találkoztam enyéimmal, és ők is tudták, hogy Jézus előtt mindig megtalálhatnak. Egy voltam szeretteimmel és azzal a megszámlálhatatlanul sok testvéremmel, akinek a szeretetben életet akartam adni.

Közben Guite férjhez ment, hamarosan megszületett első kislányuk, aki szintén az Erzsébet nevet kapta. Amikor meglátogattak, büszkén szemlélttem kis unokahúgomat: szeme lehunyva, két kis karja összefonva szíve fölött. Ime, „Isten házikója“, a kis Sabeth, a Szentháromság imádója! Órangyala akartam maradni, hogy majd mindig teljesítse neve sugallta hivatását. Akkor még nem sejtettem, hogy a kis Erzsébet majd ugyancsak a dijoni kármel boldog lakója lesz... (Sőt – szóalt meg a Riporter – még megéri nagynénje boldoggáavastását. Most persze már hajlott kis öreg, de mosolya ma is a kis Sabeth-é.) Időnként mi is kaptunk hírt a Franciaországot akkoriban uraló egyházellenes politika megnyilvánulásairól, a szerzetesrendeket sújtó újabb törvényekről. 1904-ben megújítottam hazámért tett életfelajánlásomat.

1905 elején kezdtem érezni a betegség első jeleit. Soha nem voltam túlságosan erős fizikumú, elég gyakran fájt a fejem, de most valami alapvetően megváltozott. Néha már kora reggel olyan iszonyatos fáradtság fogott el, olyan túrheterlen fejjörgcs, gyomorfájdalom, hogy nem tudtam, hogyan maradok talpon egész nap. Nem sokat adtam az egészszre. Ha volt lehetőségem, tartottam

egy plusz imaórát, és attól mindjárt erősebbnek éreztem magam. Látni gyöngeségemet Germaine anyja felmentett a szigorú rendi böjt alól, munkámat is megkönnyítette. Mindez hiábavalónak bizonyult. El kellett jutnom a „puszta szenvedés“ zónájába, ahol az embert már csak az önátadó szeretet és a tiszta hit vezeti tovább. A napirend megtartása hősies erőfeszítést kívánt; tudtam, szemem egy pillanatra sem vehetem le Róla, mert egyedül Tőle kapok erőt. Októberben végeztem el évi 10 napos lelkigyakorlatomat.

Ennek során oly magasztosnak tűnt fel előttem hivatásom, hogy arra kértem Jézust: ne késekedjék, tegye teljessé bennem életét, hadd jussak el hamar arra a szeretetre, amely Őt valóban megdicsőíti.

1905. december 24-én délelőtt a jászolt készítettem az imakóruson. A kicsi Jézus akkor megértette velem, hogy következő születésnapját már az Atya házában fogom Vele ünnepelni. . . Gyakran ismételttem Szent Pállal: „Élek én, de már nem én, Krisztus él bennem!“ Tudtam, Ő fog felvezetni a Kálváriára és a kereszten teljesíti be élet- és szeretetegységünket.

1906 nagyböjtjében azt hittem, elkövetkezett a boldog pillanat. Virágvasárnap megkaptam a szent Útravalót, de nagyszombaton ismét erőre kaptam. Még nem jutottam fel egészen a Kálváriára. Átadtam magam egészen Neki az Egyházért, mint Szent Teréz anyánk. Aztán az elviselhetetlenségig fokozódó fizikai fájdalmak között csak arra ügyeltem, hogy mozdulatlan csendben maradjak drága „Hármam“ társaságában. Igaz, a fájdalom várkastélyában laktam, de soha nem egyedül! Ha valamit kérdeztek tőlem, nem tudtam addig választ adni, amíg csak meg nem beszéltem „Tanácsommal“, „Hármammal“. Anyánk szeretett volna a közösségnek megtartani, remélve, hogy még különféle szolgálatokat tehetnek szeretett Rendünknek. Én azonban biztosan tudtam, hogy a földi elfoglaltságok már nem nekem valók. Aludni hónapokon keresztül nem tudtam, fájdalom tépte, marcangolta egész bensőmet, benső tűz égetett, csak botra támaszkodva tudtam néhány lépést tenni. Így tapasztaltam meg Urunk „túláságosan nagy szeretetét“ irántam. Mindig mellettem állt Mária, a Mennysorság Ajtaja (porta coeli), ő készítgetett a mennybe való belépésre.

Nem mondhatom, hogy önmagában szeretem a szenvedést; azért szeretem, mert Ahhoz tesz hasonlóná, aki Jegyesem és Szerelmem. — Nemcsak anygali tisztán akarok a mennybe jutni, hanem egészen Krisztusba öltözöttem.

Napi táplálékomban egy pohár tejre csökkent. Az iszonyú rohamok egyre gyakrabban jelentkeztek. Ilyenkor elvonszoltam magam a betegszoba melletti kis imakórusra, és Jézus mindig megadta a szükséges erőt. Ő, csak egészen Őrá kell hagyatkozni! — Szívem megtelt hálával mindazok iránt, akik szerettek és akiket én szerettem. Édesanyámat lassan készítgettem az elválásra, és megígérttem vele, hogy ha a külső nővértől megtudja halálom hírért, azonnal letérdel és hálát ad Istennek végtelen szeretetéért. Guite-nek, aki akkor már két kislány boldog édesanyja volt, rövid feljegyzéseket készítettem arról, hogyan találhatja meg a mennysorságot a földön. Ezt a titkomat hagytam neki örök-

ségül. Édesanyámnak gyakran írtam pár sort, el akartam őt vezetni a hitben megélt boldogság útjára.

Gyakran jött hozzám az orvos. Tudtuk mind a ketten, hogy nincs segítség. Egyszer műtétre gondolt, aztán már csak kezelésekre szorítkozott. Ez utóbbiak rendkívül kínosak voltak. Egyszerre borított el a fizikai fájdalom, a halálfélelem és a boldogság. Drága „Hárمام“ azonban olyan közel volt hozzám, hogy végeredményben mindig a boldogság került túlsúlyba. Mesterem arra tanított, hogy ne én válasszam ki a szenvedéseket, hanem Vele egyesülten merüljek el a határtalan fájdalomban. Mélyen átéltem, milyen komoly feladat az élet. Minden pillanatot arra kaptunk, hogy egyre jobban beleyökrezzünk Krisztusba, hogy egyre inkább hasonlók legyünk az Atya szeretett Fiához. Ehhez pedig egyetlen út vezet: elfeledkezni önmagunkról, Jézust nézni, Őt egyedül. Tőle fogadni mindent, fájdalmat, boldogságot. Mindez kimondhatatlan békét jelent.

Szerettem volna örökségbe hagyni Isten jelenlétébe vetett hitemet, a Szentháromsággal megélt bensőséges élet boldogságát. Ez a bensőséges szeretetegység volt életem mindent besugárzó napja, ez jelentette az elővételezett mennyországot. Készültem a Bárány lakomájára, miközben osztogattam kincseimet, teljességében akartam megélni minden pillanat misztériumát.

1906. október 22-én beöltöztést tartottunk. Boldogan néztem a fehér ruhába öltözött kis menyasszonyt. Túláradó örömmel sejtettem, hogy hamarosan ugyanazon a helyen fognak engem felravatalozni. Október utolsó napjaiban annyira elragadott a szeretet, olyan tüzzel árasztott el, hogy lényem legbensejében éreztem: halálos sebet ütött rajtam. Október 29-én találkoztam utoljára édesanyammal, Quite-tel és két kis unokahúgommal. Többé már nem tudtam elhagyni a betegszobát. A hó utolsó napján ismét megkaptam a szent Útravalót. Mindenszentek ünnepén epedő vággyal hallottam a harangzúgást, azt hittem, már hazatérésem pillanatát ünnepli.

Minden elmúlik. Az élet alkonyán csak a szeretet marad meg. Mindent szeretből kell tennünk, teljesen elfeledkezve önmagunkról. A jó Isten annyira szereti azokat, akik feledik önmagukat. Ő, ha mindig ezt tettem volna!

Mennyire megtapasztaltam az utolsó kilenc nap halálküzdelmében, hogy „Istenünk emésztő tűz!” Parázson izzott, lángban égett egész testem, és képtelen voltam akár csak egy csepp vizet is lenyelni. Határtalan boldogsággal vettem tudomásul; az Atya arra méltatott, hogy hasonló legyek szeretett Fiához, a Keresztrefeszítetthez. Jézus pedig egyetlen mozzanatot sem mulasztott el, hogy a Kálvárián egyesítsen önmagával. Harminc-negyven évig is kész lettem volna ezeket a kínokat szenvedni, hogy egész lényem felemésztődjék a „dicsőség dicséretében“, hogy életemet cseppenként adhassam az Egyházzért! Az áldozati ostyá azonban már felemésztődött... Egy királynő méltóságával sürgettem a Királyt: Induljunk! Tűzben, győtrelemben elhamvadó életemnek azonban még át kellett vergődnie a halálfélelem alagútján is. Örökkévalóságomat ezért arra is akarom fordítani, hogy világszerte a haldoklók mellett álljak, mert iszonyú a halál azok számára, akik csak az ideigvaló dolgoknak éltek!

Szent Pál leveleit kimondhatatlan hálám jeléül az engem mindig jól megértő orvosnak adtam és arra kértem őt, istengyermeki hittel olvassa az apostol tanítását, éljen e tanítás szerint, míg csak a Szentháromság örök világosságában viszont nem látjuk egymást.

Egy reggelen valami csodálatos pálmát láttam... Nem tudtam, rám vár-e, de szerettem volna megosztani valamennyi nővéremmel.

November 7-én még egyszer eljött drága orvosom. Nem tudtam titkolni előtte örömeimet: „Talán két nap múlva már ‚Hármam‘ ölen lesznek, hát nem csodálatos? Laetatus sum in his quae dicta sunt mihi... Az egészen ragyogó, Isten tisztaságát sugárzó Szent Szűz vezet majd be kézenfogva a mennybe...“ Íme, röviden ez életem története. Folytatom, az örökkévalóság hajnalán, amikor a „Három“ színről-színre látásának isteni miliőjében viszontlátjuk egymást.

Szentháromságról nevezett Erzsébet
„laus gloriae“ in aeternum

* * *

Így is történt – erősítheti meg a Riporter.

Az agónia november 9-én reggel véget ért. A Keresztrefeszítettel együtt elmondhatta az Atya irgalmából: „Beteljesedett.“ „Atyám, ‚Hármam‘, kezébe ajánlom életem“.

„ELJUTOTT A FÉNYHEZ, A SZERETETHEZ, AZ ÉLETHEZ!“ Ennek jeléül **avatta** őt boldoggá II. János Pál pápa, 1984. november 25-én.

Az Ifjú Nemzedék életszabálya

- 1) Isten az Ideálunk.
- 2) Minden nép és minden népfaj ifjúságát szeretjük, mert Krisztust látjuk bennük.
- 3) Kétszeres szeretettel válaszolunk azoknak, akik lemosolyognak minket.
- 4) Hűséges követői leszünk Máriának, Vezércsillagunknak.
- 5) Istent visszük a világba szeretetünkkel, énekünkkel, munkánkkal és minden eszközzel, hogy így új társadalmat építsünk.
- 6) Felajánljuk fáradalmainkat és szenvedéseinket, a világ minden fiatalja megtéréséért.
- 7) Élni, imádkozni, dolgozni fogunk azért, hogy egymásra találjanak a más-vallású fiatalok.
- 8) A pápa a vezetőnk és az Egyház a nagy családunk.
- 9) Küzdeni fogunk az egész világ békéjéért, mert ezáltal valósul meg a világ egysége.
- 10) Megismertetjük másokkal is a Szeretetet, hogy mondhassuk az első keresztényekkel: **„A tegnapi vagyunk, de már az egész világot meghódítottuk!“**

Chiara Lubich